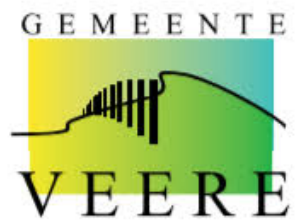

Financieel perspectief 2025-2028

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Strategische thema's	3
Begrotingsprogramma's	7
Financiën.....	15

Strategische thema's

In dit hoofdstuk gaan we in op strategische thema's en ontwikkelingen die van belang zijn voor de begroting 2025.

1. Programma Wonen

Met het Programma Wonen hebben we de ambitie vastgesteld om 852 woningen te realiseren tot en met 2030. De focus ligt hierbij op het realiseren van voldoende starterswoningen, sociale woningbouw, levensloopbestendige woningen en huisvesting voor focusdoelgroepen. Aansluitend op het Programma Wonen is de nieuwbouw-programmering (NBP) opgesteld. De NBP zorgt voor focus en zo matchen we plannen met ambtelijke capaciteit.

2. Woonzorgvisie en uitwerking preventievisie

In de eerste helft van 2024 vindt er een analyse plaats voor de woonzorgvisie. Daarin wordt duidelijk wat de vraagontwikkeling is naar verschillende typen woningen tot 2050 voor mensen met een zorgvraag en wat wij missen aan aanbod aan deze woningen. Op basis van deze analyse leggen we een woonzorgvisie voor aan de gemeenteraad.

De stijgende zorgvraag ligt ten grondslag aan de behoefte voor extra woningen met een zorgfunctie. Daarom hangt de woonzorgvisie nauw samen met de uitwerking van de preventievisie. Het tekort aan personeel in de zorg wordt steeds groter en vraagt andere oplossingen, zoals preventie. In 2024 volgt een beleidsplan voor preventie waarin we concreet prioriteit geven aan een aantal belangrijke onderwerpen die positieve gezondheid bevorderen. Daarnaast geven we met een actieplan uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA).

3. Vreemdelingenhuisvesting en -opvang

Onder dit thema vallen drie doelgroepen:

- opvang van Oekraïense ontheemden,
- opvang van asielzoekers (zoals de AMV-locatie) en
- huisvesting van statushouders.

De Spreidingswet koppelt deze doelgroepen en dwingt gemeenten met elkaar samen te werken om de opgelegde taakstellingen te realiseren. Zowel met de provincie als met de sub-regio (Walcheren) wordt overlegd. In de loop van 2024 wordt bekend wat dit voor Veere betekent. We hebben op deze vraagstukken veel uitdagingen. We reserveren vanuit het overschot op het budget voor de opvang en huisvesting van Oekraïense ontheemden in 2023 de komende vier jaren € 250.000 per jaar. Afhankelijk van wat er op ons afkomt zetten we deze middelen in voor de drie genoemde doelgroepen. Denk bijvoorbeeld aan het aanbrengen van versnelling in het huisvesten van statushouders, het realiseren van

tijdelijke of structurele huisvesting voor de genoemde doelgroepen of meer inzet op maatschappelijke begeleiding van statushouders bij het inburgeren.

4. Mobiliteit

Noordwestelijke route

In 2025 verwachten we dat, als uitkomst van het lopende proces samen met de andere wegbeheerders, een besluit genomen gaat worden hoe we de verkeersoverlast gaan oplossen op de lange termijn. We weten dat de uitvoering van deze langetermijnoplossing jaren kan duren. We reserveren middelen om in diverse kernen al maatregelen te nemen die de ervaren overlast moeten verminderen. De uitvoering van deze korte- en middellangetermijnmaatregelen proberen we zoveel mogelijk te combineren met al geplande onderhoudswerkzaamheden.

5. Programma Economie

Vanuit het programma Economie staat de bloeiende Veerse (vrijtijds)economie centraal. De komende jaren ligt er vanuit toerisme de nadruk op het bewaken en herstellen van de balans tussen leefbaarheid en toerisme. Daarnaast leggen we met het programma Economie de komende jaren ook nadrukkelijk de focus op het faciliteren en doorontwikkelen van het Veerse midden- en kleinbedrijf.

6. Ontwikkelkader verblijfsrecreatie

Met het vaststellen van het Programma Toerisme 2021-2026 heeft onze gemeente 5 strategische beleidskeuzes gemaakt voor toerisme en recreatie voor de korte- en middellangetermijn. Het ontwikkelkader verblijfsrecreatie is een uitwerking van de eerste strategische beleidskeuze: 'Toerisme voegt waarde toe aan de leefbaarheid, het landschap en de natuur'. Het ontwikkelkader is gericht op de ontwikkelingen in de verblijfsrecreatieve sector en bestaat uit 2 fases. De 1^e fase is vastgesteld in 2021 door uw gemeenteraad. De 2^e fase borduurt verder op de door u vastgestelde kaders:

- Een hoogwaardige, innovatieve en duurzame toeristische sector
- Verbeteren balans leefbaarheid en toerisme
- Behouden Veerse maat
- Verbeteren productdifferentiatie
- Grip op de groei van het aantal recreatieve verblijfseenheden.

In 2025 gaan we over tot uitvoering wat het resultaat is van het proces om te komen tot het ontwikkelkader fase 2. Hiermee geven we per subsector met specifieke maatregelen aan hoe we de in fase 1 vastgestelde ambitie en doelen willen bereiken. Hiermee creëren we duidelijkheid en daarmee een realistisch perspectief en stimuleren we ondernemers om te investeren in kwaliteit. Tegelijkertijd introduceren we een nieuwe manier van toetsen zodat we kunnen bepalen of een ontwikkeling daadwerkelijk waarde toevoegt aan onze samenleving, aan onze omgeving en aan het productaanbod.

7. Streefbeeld maatschappelijke voorzieningen

Wij hebben opdracht gegeven een integrale beschrijving per kern op te stellen van alle bestaande en nieuwe accommodaties voor de functies ontmoeten (dorpshuis) en bewegen/sport (binnen). Op basis daarvan kunnen we een besluit nemen op welke wijze we Fase 2 Maatschappelijk Vastgoed het beste kunnen uitvoeren en hoe we omgaan met de verplichting tot verduurzaming van de vastgoedportefeuille in 2030. We noemen dit een Streefbeeld Maatschappelijke Voorzieningen.

De planning is dat we in de 1e helft van 2025 het Streefbeeld aan de raad voorleggen. Op basis waarvan dan in 2025 voorbereiding van de uitwerking plaats moet vinden. Hiervoor is een bedrag van € 50.000 als voorbereidingskosten opgenomen.

8. Programma Duurzaamheid

Binnen de gemeente Veere is het Omgevingsprogramma Duurzaamheid de basis voor de verduurzaming van de gemeente Veere. Met het omgevingsprogramma hebben we als doel een bijdrage te leveren aan de landelijke klimaatdoelstellingen en zo te voldoen aan de CO2-reductie die hierin is opgenomen.

9. Energietransitie

De energietransitie wordt de komende jaren voor iedereen merkbaar. Al was het maar omdat de capaciteit van het energienetwerk in de komende 10 jaar meer dan verdubbeld moet gaan worden door de netbeheerder. Veel straten worden opgebroken om nieuwe stroomkabels aan te leggen. Een ander effect is dat de capaciteit die nodig is voor dit soort werkzaamheden bij de netbeheerder onder druk komt te staan. Dit heeft effect op de planning van werkzaamheden in de openbare ruimte van de gemeente, omdat deze gecombineerd worden met de werkzaamheden van de netbeheerder. Het gaat lang duren voordat de gemeente aan de 'beurt' is. Het betekent ook dat we extra capaciteit nodig hebben om al deze werkzaamheden in goede banen te leiden.

10. Grip op ruimtelijke plannen

We willen meer inzicht krijgen op de opgaven en waar ze elkaar raken. Het gaat hier ook om raakvlakken met projecten en uitvoering uit andere programma's. Om hier grip op te krijgen gaan we meer programmatisch werken. De raakvlakken tussen de programma's onderling gaan we in kaart brengen door integraal te programmeren.

11. Dienstverlening

We voeren in 2025 weer de onderzoeken Burgerpeiling en Ondernemerspeiling uit. Dit zijn onderzoeken naar het gevoerde beleid en onze dienstverlening. We voerden dit onderzoek voor het laatst in 2022 uit. De resultaten staan op de website waarstaatjegemeente.nl.

We meten sinds 2024 ook dagelijks onze dienstverlening via een online onderzoek. Dit zetten we in 2025 voort en breiden we uit. De resultaten benutten we om concrete verbeteracties uit te voeren. De focus daarbij ligt op actieve informatie en communicatie met onze klant, zoals tijdige afdoening van zaken, tussentijdse informatievoorziening en zorgen voor samenwerking en eigenaarschap.

12. Integrale meerjarenplanning publieke ruimte

Om te zorgen dat ontwikkelingen in de publieke ruimte elkaar niet in de weg zitten maar versterken is het nodig om op langere termijn vooruit te kijken. De plannen voor onderhoud, energietransitie, woningbouw, verkeersmaatregelen etc. gaan we in samenhang met elkaar opstellen voor een periode van 10 jaar.

13. Kader inzet dividend ZEH

De Zeeuwse gemeenten ontvangen de komende jaren dividenden vanuit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). Een deel van dit dividend gebruiken gemeenten in 2024 voor het aflossen van de lening voor het verkrijgen van de Evides aandelen. Het restant is vrij besteedbaar. De dividenduitkeringen zijn sterk afhankelijk van de prijsontwikkelingen op de energiemarkt.

We bestemmen het dividend nadat er in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) van ZEH een besluit is genomen over de hoogte en het moment van uitkering. Het

dividend voegen we toe aan de nieuw te vormen 'Reserve grote Veerse opgaven'. Voor de inzet van deze vrij besteedbare dividenden uit de 'Reserve grote Veerse opgaven' stellen wij de volgende randvoorwaarden voor waaraan besteding van de dividenden in beginsel dient te voldoen.

Doel van de reserve is om deze in te zetten voor incidentele investeringen in grote Veerse opgaven. Deze investeringen moeten een structureel en duurzaam effect opleveren voor de Veerse samenleving met een maatschappelijk rendement.

We zetten de reserve in op de volgende grote Veerse opgaven:

1. Maximaal 60% op **mobiliteit**.
De groei van het autoverkeer zorgt voor vermindering van de leefbaarheid in diverse kernen. Samen met andere overheden zoeken we naar mogelijkheden om oplossingen te vinden voor gesignaleerde knelpunten. Voor de uitvoering hiervan zijn veel middelen nodig. We willen deze reservering inzetten om investeringen te doen die aantoonbaar de mobiliteitsstructuur verbeteren, vaak in de vorm van cofinanciering.
2. Maximaal 20% op **verduurzaming**.
  - a. Voor het behalen van de doelen uit het programma Duurzaamheid en de snelheid waarmee we dat doen zijn we samen aan zet. De lokale samenleving roept steeds vaker de hulp van de gemeente in voor wat betreft kennis en middelen voor duurzaamheidsprojecten. We willen de Veerse gemeenschap hierin ondersteunen en duurzaamheidsmaatregelen stimuleren.
  - b. Aan het maatschappelijk vastgoed worden eisen gesteld op het gebied van duurzaamheid. Onder andere moet de CO₂-uitstoot fors gereduceerd worden. De kosten hiervan zijn aanzienlijk. De huidige staat van het maatschappelijk vastgoed vraagt om (grote) financiële investeringen om dit doel te behalen.
3. Maximaal 20% **op woningbouwopgave en wonen**.
  - a. Er is een grote vraag naar sociale woningen in Veere. Dit betreft sociale huurwoningen en sociale koopwoningen. Bij nieuwbouwplannen moet in de gemeente Veere minimaal 2/3 van de woningen in de categorie betaalbaar (waaronder sociale huur) worden gebouwd. Door de hoge bouwkosten en grondprijzen wordt dat voor de woningcorporatie of ontwikkelaar financieel onhaalbaar. Bij sociale koop heeft een corporatie of ontwikkelaar een terugkoopverplichting. Dit drukt voor hen een behoorlijke periode op hun balans. We vinden het belangrijk dat deze woningen wel worden gebouwd en reserveren geld om de ontwikkelende partijen hierbij te ondersteunen.
  - b. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) voert het Veerse startersfonds uit. Dit is een revolverend fonds voor starters op de Veerse woningmarkt. Het fonds verstrekt een lening voor het aankopen van een eerste woning. Om te voorkomen dat aanvragen niet gehonoreerd kunnen worden wegens onvoldoende middelen in het fonds, reserveren we geld.

Het uitgangspunt is om de incidentele dividenden niet in te zetten voor structurele vraagstukken. De middelen worden dus niet gebruikt voor het dichten van gaten in de begroting (bijv. als gevolg van bezuinigingen of korting op de uitkering uit het gemeentefonds) of voorstellen met structurele financiële consequenties die niet gedekt kunnen worden.

14. Organisatie

Wij hebben de ambitie om als zelfstandige gemeente te werken aan onze lokale en regionale maatschappelijke opgaven. Dat doen we voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. De ambtelijke organisatie moet daartoe voldoende toegerust zijn. Daarom

hebben wij de afgelopen jaren geïnvesteerd in onze organisatie. Ook de komende jaren blijven we dat doen om het evenwicht te behouden tussen taken, capaciteit, kwaliteit en continuïteit.

Begrotingsprogramma's

We lichten per begrotingsprogramma toe wat de grote financiële mutaties zijn (in exploitatie en investeringen) ten opzichte van de huidige meerjarenramingen.

1. Programma Bestuur en ondersteuning

In dit programma zijn er geen financiële mutaties.

2. Programma Veiligheid

Veiligheidsregio Zeeland

We stellen ons budget voor 2025 bij op basis van de conceptbegroting van de Veiligheidsregio Zeeland 2025-2028. De bijstelling is het gevolg van loon- en prijsstijgingen. De Veiligheidsregio Zeeland zet de komende jaren vooral in op de programma's toekomstbestendige brandweezorg en voorbereide crisisorganisatie.

3. Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Regionale Mobiliteits Strategie (RMS)

In 2025 start de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer. De inzet van Veere is een optimaal functionerend flexnet ondersteund door een beperkt aantal vaste lijnen met kleinere bussen. In de concessie is de nodige flexibiliteit ingebouwd om tussentijds de mix tussen het vaste net en flexnet aan te passen. Voor 2025 reserveren we middelen om haltes, opstappunten aan te passen en/of aan te leggen.

Nieuw Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan

Zoals afgesproken met uw raad gaan we na de vaststelling van de oplossingsrichting voor de Noordwestelijke route ook aan de slag met het opstellen van een nieuw GVVP. De focus ligt daarbij vooral ook op kernen die geen onderdeel zijn van de Noordwestelijke route. Voor 2026 en 2027 reserveren we hiervoor € 150.000 per jaar.

Gedragen parkeerbeleid

Gratis parkeerterreinen

Domburg, Zoutelande en Veere zijn momenteel voorzien van gratis parkeerterreinen. De wens leeft om deze gratis parkeerterreinen beter te situeren ten opzichte van de kern. Tot we een goed beeld hebben van de onderzoeken naar de Noordwestelijke route en mobiliteit hubs leggen we geen gratis parkeerterreinen aan. De reeds beschikbare middelen hiervoor laten we vervallen.

Huurverhoging Veerse Gatdam

De huur van de parkeerterreinen op de Veerse Gatdam gaat stijgen. Dit is het gevolg van een nieuw erfpachtcontract dat voor 2025 wordt afgesloten. Het bedrag is nog niet bekend.

Looproute en voorzieningen bushalte Serooskerke

De bushalte van Serooskerke blijft ook in de nieuwe opzet een belangrijk opstappunt op het kernnet. We gaan de halte opwaarderen met extra parkeerplaatsen voor fietsen en auto's en gaan een veilige voetgangersroute inrichten. De investering is € 50.000 voor 2025.

Aanleg invalidenovergang Bastion Veere

De wallen in Veere zijn op diverse punten niet bereikbaar voor mindervaliden. Om de stadsmuur achter het Bastion ook voor hen bereikbaar te maken leggen we hier een mindervalidenopgang aan. De investering is € 20.000 voor 2025.

Verhardingen tent achter woningen Bastion Veere

Voor evenementen in Veere wordt regelmatig gebruik gemaakt van het overloopparkeerterrein achter de Gedempte Haven. Op dergelijke dagen is deze parkeerplaats ook nodig om alle bezoekers van Veere te faciliteren. Daarnaast ontbreken op dit terrein een aantal voorzieningen die de organisatoren wenselijk vinden. Het idee is om het grasveld bij Het Bastion in te richten als evenemententerrein. De investering is € 130.000 voor 2025.

Herinrichting Achterweg Westkapelle

De doorgaande fietsroute door Westkapelle is onveilig, onduidelijk en onaantrekkelijk. We willen in combinatie met reeds gepland onderhoud in dit deel van Westkapelle de route verbeteren. De investering is € 515.000 voor 2026.

Aanleg invalidenovergang Achterweg Westkapelle

De nieuwe speeltuin bovenop de dijk is uitermate geschikt voor mindervaliden. Helaas is de speeltuin voor mindervaliden alleen met een flinke omweg bereikbaar. In combinatie met het verbeteren van de fietsroute en de al geplande onderhouds-werkzaamheden willen we een goede mindervalidenovergang realiseren. De investering is € 150.000 voor 2026.

Domburgseweg Oostkapelle

Het gedeelte van de Domburgseweg tussen het parkeerterrein Domburgseweg en de kerkring is breed en ingericht met asfalt. Dit nodigt uit om hard te rijden wat dus ook gebeurt. We stellen als middellangetermijnmaatregel daarom voor om dit gedeelte alvast aan te passen om de verkeersveiligheid te verbeteren. De investering is € 100.000 voor 2027.

Herinrichting Noordstraat e.d. Grijpskerke

Een belangrijke uitkomst van het participatietraject voor kortetermijnmaatregelen in Grijpskerke is de wens de verblijfskwaliteit en de route van het verkeer in het centrum waaronder de Noordstraat e.d. te verbeteren. Dit zijn maatregelen voor de middellange termijn. We combineren die met reeds gepland onderhoud aan wegen en riolen. De investering is € 550.000 voor 2028.

Aanvullende maatregelen Grijpskerke

Een belangrijke uitkomst van het participatietraject voor kortetermijnmaatregelen in Grijpskerke is de wens de verblijfskwaliteit en de route van het verkeer in het centrum te verbeteren. Dit zijn maatregelen voor de middellange termijn die we combineren met reeds gepland onderhoud aan wegen en riolen. De investering is € 450.000 voor 2025.

4. Programma Economie

Omgevingsprogramma economie

Het Omgevingsprogramma economie is gericht op het stimuleren van toekomstbestendig ondernemerschap. Hierbij staat het behouden en versterken van een aantrekkelijke, vitale en gezonde Veerse economie centraal. Met het programma is een integraal kader geschept, aangevuld met een nog nader uit te werken uitvoeringsprogramma. De verschillende projecten komen voor benodigde financiering apart naar de gemeenteraad, zoals het bedrijventerreinen programma voor Veere. Voor het uitvoeringsprogramma ramen we de kosten op € 20.000 per jaar gedurende 3 jaar.

5. Programma Onderwijs

Onderwijshuisvesting

Indexering

We indexeren de voorgenomen investeringen onderwijshuisvesting fase 1 project Maatschappelijke Voorzieningen en Versluissschool Aagtekerke op de gebruikelijke wijze aan de hand van de door de VNG geadviseerde index voor bouwkosten onderwijshuisvesting. De kapitaallasten van deze indexering zijn structureel afgerond op € 113.000.

Stijging leerlingen

De recente leerlingprognose -waarin de nieuwe woningbouwprogrammering is meegenomen- geeft een stijging van het aantal leerlingen ten opzichte van de vorige prognose op basis waarvan de ramingen zijn gemaakt. Dit heeft een kostenverhogend effect.

Op basis van opgestelde Programma's van Eisen en de bijgestelde leerlingprognose is een herberekening gemaakt van de investeringskosten huisvesting onderwijs conform de verordening onderwijshuisvesting en het vastgestelde Kwaliteitskader. De uitkomst hiervan is dat naast de eerder genoemde indexering een extra kapitaallast van € 74.000 opgenomen is om te voldoen aan de verordening.

Nieuwbouw basisscholen in Aagtekerke, Oostkapelle en Westkapelle

De te verwachten kosten op basis van het Voorlopig Ontwerp van de nieuwbouw basisscholen in Aagtekerke, Oostkapelle en Westkapelle zijn in het 1^e halfjaar 2024 bekend. Dan wordt beoordeeld of er al dan niet sprake is van budgetoverschrijding ten opzichte van de norm en geraamde bedragen.

Kinderopvang Walcheren

Ondanks de algemene stijging van het aantal leerlingen, is het kinderaantal in een aantal kernen laag en wordt er onvoldoende groei verwacht om peuterspeelzalen in stand te houden. Om deze reden zijn vier van de dertien peutergroepen van Kinderopvang Walcheren (KOW) structureel verlieslijdend. KOW heeft ervoor gekozen om deze groepen te sluiten in de loop van 2024. Op de overgebleven peutergroepen zijn de kinderaantallen hoger en kan de kwaliteit gewaarborgd worden. Hierdoor daalt de subsidie vanuit de gemeente aan KOW voor de peutergroepen. Dit levert een besparing van structureel € 50.000 op.

6. Programma Sport, cultuur en recreatie

Speelplaatsen

De aanschafprijs van speelwerktuigen is verhoogd. In verband hiermee verhogen we het budget met structureel € 30.000.

Kunstgras VCK

De verwachting is dat VCK te weinig velden heeft om wedstrijden op te spelen. Door het trainingsveld van kunstgras te voorzien, kunnen er op zaterdag ook op dit veld wedstrijden door onderbouw jeugd gespeeld worden. Het trainingsveld willen we bovendien openbaar toegankelijk maken, zodat de jeugd van Koudekerke overdag gebruik kan maken van deze sportvoorziening. Ook de naastgelegen school kan dan op dit trainingsveld haar gymlessen geven of gebruiken tijdens pauzes. Er loopt nog een capaciteitsonderzoek, maar we verwachten dat deze ontwikkeling een investering van € 350.000 met zich meebrengt.

Vervanging top laag VCK wedstrijd veld

Dit betreft de vervanging van de top laag van het kunstgrasveld op het hoofdveld. Dit veld is aangelegd in 2015. De top laag is aan vervanging toe. De gemeente Veere is eigenaar en verantwoordelijk voor dit kunstgrasveld. De investering bedraagt € 300.000 en is gepland voor 2026.

Nieuw cultuurbeleid

In mei 2024 is het nieuwe cultuurbeleid voor 2024-2027 door u vastgesteld. In de hierbij behorende begroting is vanaf 2025 t/m 2027 jaarlijks € 55.000 opgenomen om dit nieuwe cultuurbeleid te kunnen uitvoeren. De budgetverhoging wordt onder andere besteed aan wisseltonstellingen bij musea, een ophoging van de GR-bijdrage Zeeuws Archief en extra budget voor onderhoudswerkzaamheden aan monumenten en kunstwerken.

Wandel- & fietsnetwerk

Jaarlijks leveren wij een bijdrage aan het onderhoud aan ons wandel- en fietsnetwerk aan Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Vanwege indexering en een verhoging in prijs van grondstoffen is de jaarlijkse bijdrage vanaf 2024 structureel verhoogd (€ 30.000). Vanaf 2025 gaan we aan de slag met groot onderhoud en vervangen we de huidige borden.

Walcherse Archeologische Dienst

Binnen de Walcherse Archeologische dienst (WAD) is, naast 2 archeologen, een medewerker van de gemeente Middelburg als veldassistent werkzaam. Binnenkort is deze niet meer beschikbaar. Hierdoor valt de versterking weg en valt de WAD terug op externe inzet. Om de externe kosten te drukken is een uitbreiding van de WAD nodig met een archeoloog. Hierdoor hoeft minder snel te worden ingehuurd en kunnen we ook grotere onderzoeksprojecten inzetten (€ 30.000 structureel).

Seizoenverlenging Goudvijver Zwembad

Vanaf 2025 willen we structureel het zwembad langer openstellen (seizoen verlengen tot en met oktober). We verwachten daarom een kostenstijging van maximaal € 10.000.

Gemeentelijke monumenten

We onderzoeken de mogelijkheid van het invoeren van gemeentelijke monumenten en controleren de lijst van cultuurhistorisch waardevolle panden. We vullen deze aan met naoorlogse panden. Aanwijzing van onroerende zaken als beschermd gemeentelijk monument heeft als doel het karakter van Veere te bewaren en het cultureel erfgoed voor toekomstige generaties veilig te stellen. De kosten zijn eenmalig € 50.000.

7. Programma Sociaal domein

Toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet

De raad heeft ingestemd met budget voor Toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet. Hierin werken we samen met de 12 andere Zeeuwse gemeenten. In 2024 hebben we dit met incidentele middelen gedaan, dit moet nu worden omgezet in structurele middelen (€ 50.000).

Wmo

In de Wmo is er sprake van indexatie van de prijzen per Wmo-voorziening. Daarnaast voorzien we een lichte stijging in het aantal voorzieningen. Structureel betekent dit een verhoging van € 180.000 voor de Wmo. Verder wordt de eigen bijdrage naar verwachting per 2026 weer inkomensafhankelijk. Wat hiervan de gevolgen zijn voor de Veerse begroting is nog niet duidelijk.

Jeugdhulp

In december 2023 is de Zeeuwse Regiovisie Jeugdhulp vastgesteld. Per 1 januari 2026 gaat de nieuwe contractering van de Jeugdhulp in. In de aanloop naar deze nieuwe contractering loopt een aanbestedingstraject. We verwachten flinke tariefstijgingen, ook al in 2025, als gevolg van cao-gebonden loonsverhogingen en een stijging van het aantal in te zetten Jeugdvoorzieningen. Structureel levert dit een verhoging van € 970.000 op voor de Jeugdhulp.

Sociaal Werk

De lonen binnen de cao welzijn en maatschappelijk werk zijn onlangs met 15% verhoogd. Er is ook een verhoging aangekondigd voor de uitloopschalen. We schatten structureel een bedrag van € 100.000 extra nodig te hebben om de loonstijging te kunnen dekken.

Doelgroepenvervoer

In 2025 wordt het doelgroepenvervoer opnieuw aanbesteed. De verwachting is dat in de nieuwe contracten de tarieven met 10% stijgen (op basis van contracten bij andere Zeeuwse gemeenten), omdat we momenteel relatief lage vervoerstarieven betalen. De nieuwe aanbesteding gaat half 2025 in. Dit zorgt voor een stijging van € 50.000 in 2025 en € 100.000 structureel vanaf 2026.

Orionis

Orionis heeft de begroting voor 2025 opgesteld. Er is een stijging van de bijdrage voorzien van € 60.000. Dit komt door een stijging van loonkosten (op basis van de cao) en ICT-kosten.

Personeel aannemen met afstand tot arbeidsmarkt

De gemeente Veere heeft, net als andere grote werkgevers en overheden, haar verantwoordelijkheid om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven op werk. Om dit in onze gemeentelijke organisatie extra te stimuleren maken we hier € 30.000 structureel voor vrij.

Maatschappelijke voorzieningen

Door prijsstijgingen indexeren we de investeringsramingen voor nog uit te voeren projecten maatschappelijke voorzieningen op sportgebied en verenigingsgebouwen. Als index passen we 12,72% toe. Dit percentage is gebaseerd op de indexering van de VNG voor onderwijsgebouwen. Dit betekent een verhoging van de investeringsraming van afgerond € 1,9 miljoen. De kapitaallast is afgerond op € 62.500.

8. Programma Volksgezondheid en milieu

Regionale Uitvoeringsdienst

De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) moet een stevigere organisatie worden en voldoen aan minimumeisen. Onze bijdrage aan de RUD gaat omhoog. In 2025 maken we een keuze of er taken van ons overgaan naar de RUD. De stijging van de bijdrage loopt op van € 195.000 in 2025 naar (netto) € 220.000.

Begraafplaatsen

We maken onze begraafplaatsen beter toegankelijk voor alle bezoekers. Begraafplaatsen met paden van halfverharding (schelpen en/of keitjes) zijn slecht toegankelijk voor mindervaliden. Daarom vervangen we een deel van de paden van halfverharding (schelpen en/of keitjes) voor asfalt. Hierdoor verbeteren we de toegankelijkheid en beperken we het onderhoud. De investering is € 385.000 voor 2026.

Circulaire economie

Vanuit het Interbestuurlijk Programma (IBP) en het Klimaatakkoord kregen alle 13 Zeeuwse gemeenten de opdracht om CE-beleid op te stellen. Vanuit het Overleg Zeeuwse Overheden hebben we afgesproken om hier gezamenlijk mee aan de slag te gaan. In dit beleidsplan 2024-2027 staat hoe we als Zeeland willen werken naar een 100% circulaire economie in 2050. Zeeuwse gemeenten werken samen en richten zich op inwoners, ondernemers en de eigen organisatie. Met elkaar maken we inzichtelijk hoe we als Zeeuwse gemeenten zelf aan de slag gaan en wat we beschikbaar stellen, zodat zo veel mogelijk partijen kunnen bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie. Het is ook nodig om circulaire economie verder in te voeren binnen de gemeente Veere. Dit doen we door uitvoering te geven aan het Zeeuwse beleid op het gebied van circulaire economie. We ramen hiervoor € 30.000 in 2025.

GGD

Op basis van de huidige concept begroting 2025 van de GGD is er een hogere bijdrage voor Veere voorzien van € 60.000. Dit komt voornamelijk door de stijging van salaris-kosten door indexatie van de cao.

Basisregistratie Ondergrond (BRO)

Opdrachtgevers vragen ons data te versturen of om te zetten en in een (nieuw) systeem voor de BRO te verwerken. Eventueel moeten we de ondergrond in kaart laten brengen. Dit betreft een wettelijke plicht van de gemeente. Kosten € 10.000 structureel.

Basisgeluidemissie

Het vaststellen en in de toekomst monitoren van de Basisgeluidemissie (BGE) betreft een nieuwe wettelijke verplichting die is opgenomen in de Omgevingswet. De BGE is het referentieniveau van het geluid door lokale wegen. Kosten € 10.000 eenmalig.

9. Programma Fysieke leefomgeving

Programma Wonen

Om meer grip te krijgen op het Programma Wonen zetten we in op programmasturing. Hierdoor creëren we overzicht, geven we sturing aan de planning en houden we grip op de doelen van het Programma Wonen.

Onderzoek en advies

Om de doelen van het programma Wonen te behalen vragen we advies over het betaalbaar houden van koopwoningen voor toekomstige doelgroepen. Verder onderzoeken we de woonwensen van Veerse ouderen en vragen we advies over erfpacht voor betaalbare woningen. We ramen hiervoor in 2025 en 2026 respectievelijk € 60.000 en € 25.000.

Grondverwerving

Om de doelen vanuit het Programma Wonen te behalen én de nodige woningbouw te realiseren moet de gemeente ook gronden aankopen. Op verschillende percelen is de Wet Voorkeursrecht Gemeenten gevestigd. Vanuit dit instrumentarium zijn we aan de slag met een grondverwervingsstrategie om meer gronden voor woningbouw beschikbaar te maken.

Startersfonds

Het Veerse startersfonds wordt uitgevoerd door Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Dit is een revolverend fonds voor starters op de Veerse woningmarkt. Het fonds verstrekt een lening voor het aankopen van een eerste woning. Voor de aankomende vier jaar levert de gemeente jaarlijks een bijdrage aan het

startersfonds en ondersteunen we Veerse starters op de woningmarkt. De storting is € 525.000 per jaar gedurende 4 jaar.

Programma Duurzaamheid

Om meer grip te krijgen op de uitvoering van ons duurzaamheidsbeleid laten we het programma doorrekenen op impact. Daarnaast organiseren we een algehele sturing op het project. Hierdoor hebben we een betere focus op de uitvoering van het programma en het halen van doelstellingen. Het is ook nodig om circulaire economie verder in te voeren binnen de gemeente Veere. Dit doen we door uitvoering te geven aan het Zeeuwse beleid op het gebied van circulaire economie. Ook gaan we meedraaien in een Europees project genaamd 3ST. Dit project richt zich op het voorkomen, verminderen en hergebruiken van afvalstromen bij bedrijven. We ramen hiervoor eenmalig € 30.000.

Tot slot hebben we nog een aantal uitdagingen waar we de komende jaren bij de verduurzaming van de gemeente Veere rekening mee moeten houden, namelijk:

- Netcongestie in heel Zeeland. Naar verwachting is dit niet op korte termijn opgelost en kan dit grote gevolgen hebben op de planning van projecten;
- Alternatieven voor aardgas in de gemeente Veere zijn beperkt. We zetten daarom voornamelijk in op isoleren en besparen als belangrijkste actie;
- Veel nieuwe landelijke wetgeving is in ontwikkelingen. Hiervan weten we de exacte impact voor Veere nog niet.

Omgevingsplan Veere

De eerste fase van de implementatie van de Omgevingswet ligt achter ons. In de 2^e fase ligt de focus vooral op evaluatie, bijsturing en het opstellen van het Veerse Omgevingsplan. Het laatste is een omvangrijke en complexe opgave die veel inzet gaat vragen van de Veerse organisatie. Het belang van het Omgevingsplan is groot omdat hier alle regels voor de fysieke leefomgeving samenkomen. Daarnaast moet nieuw beleid op tijd in het Omgevingsplan worden verwerkt. Ondanks dat het Rijk de tijd heeft gegeven tot 2032, gaan we versnellen. Om dit te bereiken zetten we extra capaciteit in op het opstellen van het Omgevingsplan en werken we samen in de regio.

Gebiedsinvestering Netten op Zee

Het college stemde in met het regioplan Zeeland en het te ontvangen uitkeringsbedrag gefaseerd op te nemen in het financieel perspectief. De gelden van de Gebiedsinvestering Netten op Zee (GNOZ) willen we concreet inzetten om de beleving en de kwaliteit van het gebied rondom de aanlanding (het Veerse Meer) te versterken. Om het doel van de gebiedsvisie te behalen willen de gezamenlijke overheden een gebieds fonds voor het Veerse Meer oprichten. Een realistische uitvoering van de gebiedsvisie Veerse Meer met zijn aandachtsgebieden komt hiermee dichterbij.

10. Bedrijfsvoering

Organisatie

Vanuit onze organisatievisie zetten wij ook in 2025 in op de volgende thema's:

- Dienstverlening: visie dienstverlening en uitvoeringsprogramma.
- Participatie: uitvoeren participatienota, evaluatie en bijstelling.
- Integraal samenwerken: versterken interne samenwerking en afstemming.
- Duurzame inzetbaarheid van medewerkers: strategisch personeelsbeleid.

- Mt-ontwikkeling: sturing door Mt op strategische organisatieopgaven.
- Integraal programmeren: in onderlinge samenhang prioriteren van programma's en projecten.
- Datagedreven werken: inzet op kwaliteit en gebruik van data bij beleidsvoorbereiding en uitvoering van werkzaamheden.

Specifieke opgaven voor de komende jaren zijn:

- Nieuwe taken, nieuw geld, nieuwe medewerkers. Het Rijk heeft voor een aantal inhoudelijke ontwikkelingen de gemeenten hard nodig. Het Rijk stelt geld beschikbaar aan gemeenten om hiervoor capaciteit in te zetten. Die middelen gebruiken wij om eigen medewerkers aan te nemen, zoals bijvoorbeeld voor huisvesting vluchtelingen, de energietransitie en klimaatadaptatie.
- Samenwerking met andere gemeenten. We werken op een aantal terreinen samen met andere Zeeuwse gemeenten. Qua inhoudelijke afstemming, maar ook organisatorisch. Bijvoorbeeld in de Walcherse Archeologische Dienst, de Landmeetkundige Dienst en de Samenwerking Belastingen Schouwen-Duiveland – Walcheren. Verder werken we samen in en met een aantal gemeenschappelijke regelingen.

Wij zijn van mening dat Veere als zelfstandige gemeente in staat is om haar taken goed uit te voeren. Dat neemt niet weg dat we op onderdelen kwetsbaar zijn. Samenwerking kan helpen om dat op te lossen. Als het niet lukt om een knelpunt via samenwerking te verminderen, dan blijven we investeren in onze eigen organisatie.

- Minder inhuur van externen. Als organisatie huren we regelmatig extern personeel in. Dat gaat om ziektevervanging, specifieke deskundigheid, projectleiding, moeilijk vervulbare vacatures en piekbelasting. Externe inhuur is niet alleen duur, maar de opgebouwde kennis en ervaring verdwijnt ook relatief snel uit de organisatie. Bovendien gaat het vaak om uitdagende werkzaamheden die juist interessant zijn voor de ontwikkeling van eigen medewerkers, of die sollicitanten uit de krappe arbeidsmarkt kunnen verleiden. We willen de beweging maken van minder inhuur naar meer eigen personeel.
- Programma's en projecten. De keuze voor het vormen van de afdeling Programma's en Projecten (P&P) volgt uit het doel om op dit gebied beter te presteren. Wij investeren daarom ook de komende jaren in deze afdeling. Dat doen we uit budgetten die door de gemeenteraad zijn of worden toegekend voor projecten en investeringen. De verwachting voor de komende jaren is dat het aanbod van projecten aanhoudt. Daarom breiden wij ook nu de capaciteit van projectleiders en programmamanagers uit.

Met de voorziene verdere groei van taken en van de gemeentelijke organisatie nemen wij op duurzame wijze onze verantwoordelijkheid om onze opgaven uit te kunnen voeren en onze doelen te realiseren.

Datagedreven werken

Onze visie op datagedreven werken luidt als volgt: 'De gemeente Veere benut data organisatiebreed om zo betrouwbaar inzicht te krijgen en geven in haar functioneren, efficiënter en effectiever te werken en grip te houden op de ontwikkelingen'.

Vanuit deze visie startten we in 2024 het programma 'Datagedreven werken'. Het doel is dat datagedreven werken organisatiebreed de standaard is. Dit ondersteunt onze inwoners en de organisatie in het sneller, efficiënter en gebaseerd op feitelijke

data nemen van beslissingen en verlenen van diensten. Voor de realisatie van onze visie ramen we de jaarlijkse kosten op € 50.000.

Documentmanagement en Archiefsysteem

Er is een duidelijke trend dat informatiesystemen alleen nog als een service (Cloud-systeem) worden afgenomen van leveranciers en niet meer lokaal worden ondersteund. Dit is ook het geval bij ons documentmanagement- (DMS) en archiefsysteem. In 2025 realiseren we de overgang naar de Cloud variant. De migratie van het DMS- en archiefsysteem naar de Cloud is dusdanig groot en complex dat dit een projectmatige aanpak vereist. De kosten ramen we op € 125.000. Met deze overgang nemen de structurele kosten toe met € 51.000.

Daarnaast dient het fysieke archief afgesloten te worden. Daarbij hoort het overdragen aan de archiefbewaarplaats (het Zeeuws Archief). De eenmalige kosten hiervan ramen we op € 60.000.

Financiën

1. Ontwikkelingen gemeentefonds

Gemeenten ontvangen een belangrijk deel van hun inkomsten via het gemeentefonds. Voor de begroting van het komende jaar moeten gemeenten zich baseren op de meicirculaire. Deze circulaire verschijnt pas eind mei en vraagt tijd om door te rekenen.

In dit financieel perspectief is de prognose van de algemene uitkering uit het gemeentefonds gebaseerd op de septembercirculaire 2023 en de recent verschenen informatie uit de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. Uit deze nota halen we de volgende informatie:

- De oploop van de opschalingskorting van € 675 miljoen wordt structureel geschrapt vanaf 2026.
- Door heldere afspraken over een rechtvaardige risicoverdeling over objectieve indexering en aparte fondsvorming (Wmo).
- Indexering van zorgkosten (voor demografie): € 75 miljoen in 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029.
- Een opschoonactie voor specifieke uitkeringen.

In de inleiding is ook genoemd dat het kabinet hiervoor een prijs vraagt van gemeenten. In 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig € 675 miljoen lager vastgesteld. Verder is besloten om de groei van het gemeentefonds (accres) niet pas in 2027 maar al vanaf 2024 te berekenen op basis van de BBP-systematiek (Bruto Binnenlands Product). Dit gebeurt in twee stappen. Eerder heeft het Rijk aangekondigd deze omzetting volledig te compenseren. Nu blijkt dat dit maar gedeeltelijk gebeurt.

Per saldo betekent dit dat het totaal aan mutaties in het gemeentefonds nog fors lager uitkomt dan het bedrag dat gemoed is met het schrappen van de oploop van de opschalingskorting. Kortom, er is nog maar een klein stapje gezet in de oplossing om het financiële probleem van gemeenten op te lossen.

2. Financiële positie meerjarenramingen

De financiële positie actualiseren we op basis van de uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarenramingen 2025 - 2028, de autonome ontwikkelingen en de begrotingswijzigingen die een structureel gevolg hebben voor 2025 en verder.

Meerjarenramingen	2025	2026	2027	2028
1. Saldo na uitgangspunten	-451	-1.849	-1.451	-1.276
2. Gemeentefonds	2.204	2.340	2.548	2.084
3. Niet indexeren materiële uitgaven	468	468	468	468
4. Hervormingsagenda jeugdzorg	300	300	300	300
5. Rente	800	600	400	400
6. Financiële ruimte	3.321	1.859	2.265	1.976

Tabel 1: Financiële ruimte x € 1.000

1. Voor het opstellen van de begroting en de meerjarenramingen stellen we algemene uitgangspunten op. Dit betreft onder meer: het inflatiepercentage voor lonen (4,4%) en prijzen (2,2%), de VZG-richtlijn voor begrotingen van gemeenschappelijke regelingen (3,9% voor 2025 en aanvullend voor 2024 1,3%), het rentepercentage bij kapitaallasten voor nieuwe investeringen (3,5%), de algemene inflatiestijging voor tarieven (inkomsten) van 3,9%; de extra verhogingen van de OZB (2,5% in 2025) en de extra verhoging van de OZB voor de categorie niet-woningen (14% voor eigenaren en 10% voor gebruikers in 2025) zijn al verwerkt in de meerjarenramingen.
2. Voor meer toelichting zie paragraaf 1 Ontwikkelingen Gemeentefonds.
3. Om meer financiële ruimte te creëren zijn de budgetten voor materiële uitgaven voor 2025 niet geïndexeerd. We nemen hierbij een risico dat bepaalde budgetten niet toereikend zijn als er sprake is van prijsstijgingen. Gelet op de resultaten in de jaarrekening vinden we dit een verantwoord risico. We verwachten dat er bij overschrijdingen compensatie gevonden kan worden in andere budgetten.
4. Het kabinet heeft besloten tot een aanvullende besparing op de Jeugdzorg van structureel € 511 miljoen. Het is aan de Rijksoverheid om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd kunnen worden. Het Rijk draagt het budgettaire risico.
5. Gelet op het huidige saldo aan liquiditeiten, de planning van de investeringen en de ontvangst van vrij besteedbaar dividend ZEH de komende jaren, ramen we in het kader van schatkistbankieren tot en met 2028 (afnemende) rentebaten.
6. De financiële ruimte voor 2025-2028 is de optelling van 1 tot en met 5. Dit is nieuwe financiële ruimte ten opzichte van eerder vastgestelde meerjarenramingen.

De financiële gevolgen van de autonome ontwikkelingen op basis van bestaand beleid en de noodzakelijke investeringen zijn geïnventariseerd. Hieronder is een overzicht opgenomen van de totale vraag in geld per beleidstaak in de begroting.

Meerjarenramingen	2025	2026	2027	2028
Samenleving				
Bijstand en begeleiding naar werk	150	150	150	150
Cultuur	90	140	90	90
Gezondheid	60	60	60	60
Jeugd	970	970	970	970
Maatschappelijke ondersteuning	230	280	280	280
Onderwijs	0	47	74	74
Sociaal en cultureel werk	100	100	100	100
Sport	18	52	82	83
Toegang individuele voorzieningen (WMO/Jeugd)	50	50	50	50
Wonen en werken				
Aanleg en onderhoud wegen	17	214	265	178
Afvalverwijdering, -verwerking en milieu	245	206	230	230
Begraafplaatsen	0	13	29	29
Economie	20	20	20	0
Openbaar groen en recreatie	74	98	98	108
Parkeren	0	0	0	0
Rioolwerkzaamheden en waterbeheer	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0
Veiligheid	30	-52	-1	37
Wonen en bouwen	78	62	55	74
Bestuur en dienstverlening				
Organisatie en bestuur	308	134	114	114
Formatie	607	607	607	607
Totale vraag	-3.049	-3.152	-3.274	-3.233

Tabel 2: Financiële vraag x € 1.000

NB. Bij afvalverwijdering en rioolwerkzaamheden zijn ook investeringen voorzien. In de tabel hierboven zijn deze per saldo neutraal opgenomen omdat hiervoor dekking in de begroting aanwezig is.

Formatie

De formatie-uitbreiding (tabel 2) is noodzakelijk onder andere in verband met de grote opgaven op het gebied van woningbouw, klimaat- en energiebeleid, vluchtelingen, mobiliteit en de groei van de organisatie. We kunnen de kosten voor een deel dekken uit middelen van het Rijk, bestaande budgetten binnen de begroting en projecten/investeringen.

Meerjarenramingen	2025	2026	2027	2028
Formatie-uitbreiding totaal	1.825	1.740	1.740	1.740
Dekking rijks gelden/begroting	-898	-813	-813	-813
Dekking projecten	-320	-320	-320	-320
Netto raming formatie	607	607	607	607

Tabel 3: Formatie-uitbreiding x € 1.000

Het resultaat van de financiële ruimte en de totale vraag ziet er als volgt uit:

Meerjarenramingen	2025	2026	2027	2028
Financiële ruimte (tabel 1)	3.321	1.859	2.265	1.976
Totale vraag (tabel 2)	-3.049	-3.152	-3.274	-3.233
Resultaat	272	-1.292	-1.009	-1.257

Tabel 4: Resultaat x € 1.000

We streven naar een sluitende begroting in ieder geval voor 2025. Tegen de achtergrond van de grote financiële onzekerheden zien we geen kans om meerjarenramingen te presenteren in dit financieel perspectief die structureel sluitend zijn. Zie hiervoor ook de beschouwing in de inleiding.

We stellen een reële begroting op die is gebaseerd op de bestaande taken, het bestaand beleid en inclusief de noodzakelijke investeringen om voorzieningen in stand te houden. Dit is in lijn met het advies van de VNG.

Investeringen

We plannen voor de jaren 2025 tot en met 2028 niet gedekte investeringen tot een bedrag van € 7 miljoen. Aangezien in de meerjarenramingen de structurele ruimte ontbreekt om de kapitaallasten voor deze investeringen te dekken, kiezen we voor een andere wijze van dekken.

We kunnen reserves inzetten als structureel dekkingsmiddel ter dekking van de kapitaallasten van investeringen, mits de dekking vanuit de reserve plaatsvindt gedurende de hele looptijd. We vinden het verantwoord omdat het weerstandsvermogen al langere tijd uitstekend is. Als we het komende resultaat in de jaarrekening 2023 meerekenen zien we de weerstandsratio verder stijgen.

3. Financieel beleid

We hechten grote waarde aan een gezond financieel beleid. Dit is nodig voor de gemeente om in de toekomst voldoende middelen te hebben om alle taken uit te voeren en risico's af te dekken. De belangrijkste indicatoren voor dit beleid zijn als volgt.

1. *Begroting reëel en structureel in evenwicht.*

Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De incidentele lasten mogen worden gedekt door structurele en door incidentele baten. De raad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is.

Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn (passend voor de taken). De gemeente moet zich rekenschap geven van daadwerkelijk te verwachten groei of afname van baten en lasten.

Uit het beeld in tabel 4 is een structureel en reëel sluitende begroting voor 2025 mogelijk. In de huidige omstandigheden is dat voor de meerjarenramingen 2026-2028 een lastige opgave. Niettemin blijven we streven naar een structureel en reëel evenwicht. Zoals eerder aangegeven komen we bij de begroting 2025 met een plan.

Volgens de regels van het financieel toezicht moet de begroting 2025 structureel en reëel in evenwicht zijn als het laatste jaar van de meerjarenramingen 2026 – 2028 dat niet is. Als de begroting 2025 niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet dit evenwicht tijdig wordt hersteld in de meerjarenramingen, uiterlijk in 2028.

2. De financiële kengetallen hebben signaalwaarden die niet hoger zijn dan behorend bij een gemiddeld risico.

In de loop van de tijd hebben we in voorgaande P&C-documenten (begroting, kadernota e.d.) financiële kengetallen genoemd. Deze kengetallen zijn o.a. voor de provincie in het toezicht op gemeenten signaalwaarden. Als uitgangspunt voor een gezonde financiële positie hanteerden we tot nu toe: gemiddeld risicovol. Dit college wil dit uitgangspunt zo handhaven. Dit betekent concreet het volgende:

- De schuldquote is maximaal 130% van het totale saldo van de baten van de begroting; dit geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.
- De solvabiliteitsratio is minimaal 20%; dit geeft de mate aan waarin de gemeente aan haar verplichtingen kan voldoen.
- De grondexploitatie is maximaal 35%; dit percentage geeft aan de waarde van de grond in verhouding tot de totale baten.
- De structurele exploitatieruimte is 0% of hoger; dit geeft aan dat de begroting structureel in evenwicht is of structurele ruimte heeft.
- Belastingcapaciteit is maximaal 105% van het landelijk gemiddelde (woonlasten meerpersoonshuishouden).

	A. Minst risicovol	B. Gemiddeld risicovol	C. Meest risicovol
netto-schuldquote	<90%	90-130%	>130%
netto-schuldquote gecorrigeerd	90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

3. Een weerstandsvermogen dat ruim voldoende is (ratio tussen 1,4 en 2,0).

In begrotingen en jaarrekeningen brengen we in de betreffende paragraaf de risico's in beeld en de benodigde weerstandscapaciteit (lees: algemene reserve). We streven naar een weerstandsratio dat ruim voldoende is (tussen 1,4 en 2,0). Concreet betekent dit, gelet op het huidige risicoprofiel, dat we streven naar een minimumniveau van de algemene reserve van ca. € 10 miljoen. In de nota reserves en voorzieningen 2024 is aangegeven dat er (theoretisch) sprake is van een vrij deel in de algemene reserve van € 13,1 tot € 16 miljoen. Het resultaat van de jaarrekening 2023 is hier nog niet in meegerekend.

4. Gemeentelijke belastingen

Extra verhoging onroerende zaakbelastingen

Er zijn met het vaststellen van de begroting 2024 al besluiten genomen om de onroerende zaakbelastingen in 2025 te verhogen. Zo is naast de gewone indexering een extra verhoging gepland van 2,5%.

Daarnaast is er voor de categorie niet-woningen in 2024 gestart om de tarieven gedurende 4 jaar extra te verhogen. Dit heeft te maken met een korting in de algemene

uitkering. Deze korting is 40% hoger dan de echte opbrengst. In de periode 2024 tot en met 2027 wordt dit hersteld. Voor 2025 verhogen we de tarieven voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen extra met respectievelijk 14% en 10%.

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt voor deze heffing is 100% dekking van de kosten. De tarieven stijgen voor 2025 met 5,9%. Dit betreft een inflatieverhoging van 3,9% en een geplande extra verhoging van 2%. In de uitwerking van de begroting 2025 beoordelen we of deze verhoging toereikend is om volledige dekking van de kosten te realiseren. Daarbij betrekken we ook de (egalisatie)voorziening.

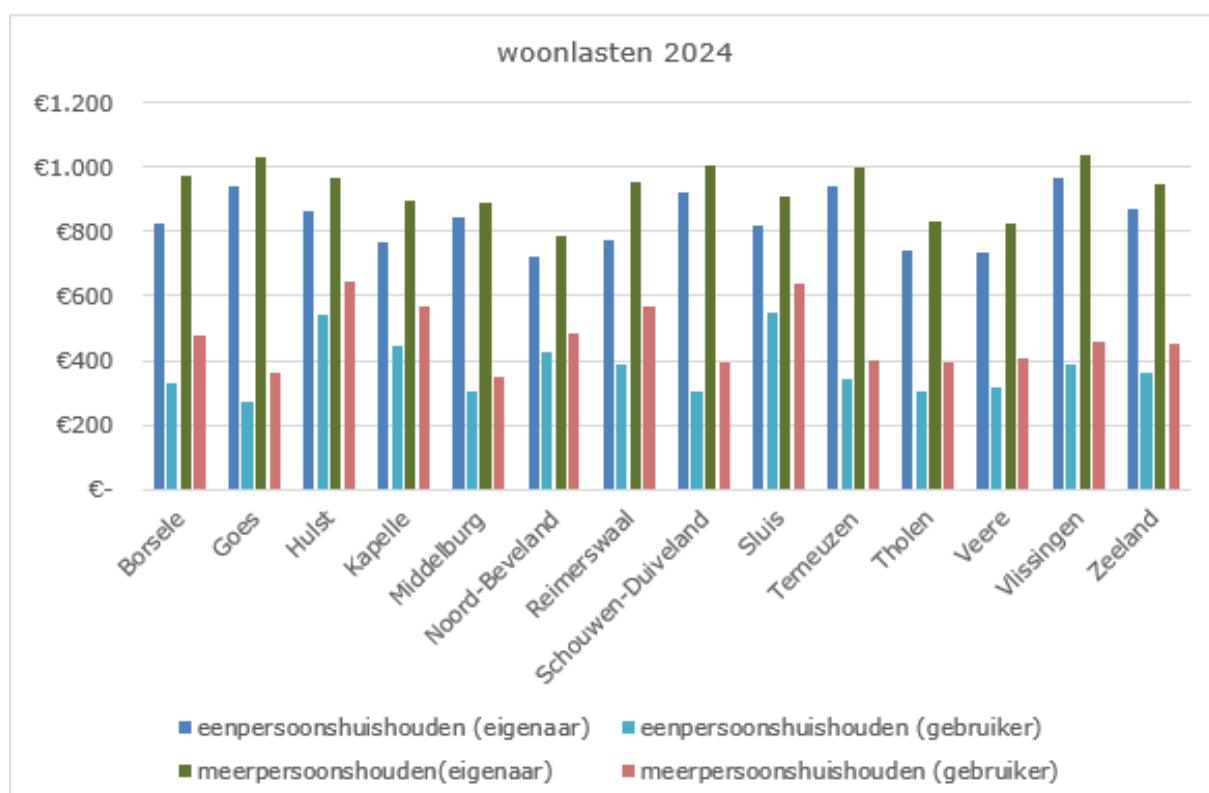
Rioolheffing

Uitgangspunt voor deze heffing is 100% dekking van de kosten. De tarieven stijgen voor 2025 met 5,9%. Dit betreft een inflatieverhoging van 3,9% en een geplande extra verhoging van 2%. In de uitwerking van de begroting 2025 beoordelen we of deze verhoging toereikend is om volledige dekking van de kosten te realiseren. Daarbij betrekken we ook de (egalisatie)voorziening.

Woonlasten

De woonlasten voor een huishouden berekenen we op basis van de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De stijging ten opzichte van 2024 is voor een éénpersoons- en meerpersoonshuishouden (gebruiker/huurder) 5,9%. De stijging voor een éénpersoons- en meerpersoonshuishouden (eigenaar) is 6,1%.

In de Atlas lokale lasten 2024 van Coelo, het jaarlijkse onderzoek van de Universiteit Groningen, zijn per gemeente de woonlasten in beeld gebracht. Voor de Zeeuwse gemeenten is het beeld als volgt.

Afschaffen hondenbelasting

In de gemeenteraad is het afschaffen van de hondenbelasting meermalen aan de orde geweest. Het college heeft toegezegd om dit te onderzoeken. Landelijk zien we ook een

beweging dat steeds meer gemeenten besluiten om de hondenbelasting af te schaffen. In 2010 kende 72% van de gemeenten deze heffing nog. Inmiddels is dat gezakt naar 35%. Vanuit de gemeenteraad is gevraagd de optie om de hondenbelasting af te schaffen serieus te bekijken. Vorig jaar hebben we geschreven dat het gelet op het meerjarige financiële beeld geen goed idee is. Die situatie is niet gewijzigd. Gelet op het signaal uit de gemeenteraad en de landelijke ontwikkeling stellen we voor om de hondenbelasting met ingang van 2025 af te schaffen. De derving van opbrengst is € 147.000.

Toeristenbelasting

Met de toeristische sector zijn afspraken gemaakt over het verhogen van de tarieven toeristenbelasting als gevolg van inflatie. Op grond van die afspraken stellen we voor om die tarieven voor 2025 niet te verhogen. Er is namelijk geen 5 cent inflatie gespaard. De verwachting is reëel dat we deze verhoging in 2026 wel kunnen doorvoeren. De hogere opbrengst is verwerkt in de meerjarenramingen (€ 275.000).

